

'Imkeren met zekerheid bestaat niet'

Dick Vunderink

Waren de voorzitters van de VBBN goede imkers? Van de Ridder Van Rappard weten we dat zijn tuinman kon imkeren. Van Jan Speelziek dat hij er uitstekend over kan schrijven en ons heel instructief materiaal heeft nagelaten. Piet Muntjewerf schreef er minder over maar imkerde vernieuwend met Langstrothkasten, een radiale slinger, eigen percelen borage en phacelia, maar een vast geloof in de Hollandse bij. En Vunderink dan? Ik heb de uitnodiging van de redactie van Bijen opgepakt en mag de maandrubriek dit jaar verzorgen. Wat voor imker zult u daarin tegenkomen? Laat ik het maar typeren als een zoeker. Mogelijk zegt u na afloop: een imker die van alle walletjes probeert te snoepen en eindelijk z'n 'mind' maar eens moet opmaken. Ik werk mijn zoektocht uit.

Ik heb drie bijenstanden. Eén op het bijenpark in Amstelveen. Tot nu toe met het bekende multi-culturele gedoe. Volken in Spaarkasten en dit is mijn reisstand.

Dan heb ik een Buckfast-stand midden in Amstelveen in Dadantkasten. Nog steeds niet zuiver genoeg naar m'n zin, maar er komt schot in. Grote honingproductie, waaraan zowel de Buckfast als de plek debet zijn. Hier kan ik met Dadantkasten werken omdat ik er niet mee behoef te reizen.

Tenslotte een carnica-stand op het park bij ons tweede huisje - in het vervolg bescheiden aangeduid als het Landgoed - gehuisvest in Spaarkasten. Totaal 13 tot 15 volken.

Onmiddellijk denkt u, wat een allegaartje. Maar een allegaartje met een gedachte. Met bijenhouden begon ik in 1946, maar in mijn imkerhouding heb ik mij laten leiden door de rubriek van Jan van de Veluwe en omstreeks 1960 door het boek 'Honey Farming' van R.O.B. Manley, die als amateur begon en een beroepsimkerij opbouwde in Engeland. Daarin staat ook onzin zoals zijn grote lofreden op heidehoning omdat een verpleegster in het ziekenhuis zei: *'it is so much more nourishing'* (omdat deze veel voedzamer is). Waarom houden we de Ambrosius-hoeve toch in stand? Maar dat boek bevatte een serie

nuchtere tips als gevolg van vallen en opstaan leidend tot mijn algehele conclusie: wat niet hanteerbaar is voor een beroepsimker, moet je als amateur vermijden. Ook koester ik een behoorlijk wantrouwen tegen het heilig geloof in bepaalde bedrijfsmethoden (bij mij werkten ze zelden en hoeveel zijn er overeind gebleven?), in kasttypen of in bijenrassen. Als die mij aanspreken, wil ik er zelf ervaring mee opdoen en dan pas oordelen. Dit is verder aangewakkerd door Jaap Kaal en door mijn functie in de VBBN waarin ik met zoveel nieuwe ideeën en ervaringen word geconfronteerd. Dat inspireert om ermee aan de slag te gaan. Zo wilde ik ervaring opdoen met de Dadantkast (ondanks het dogma: géén ongelijk materiaal op je stand), met de Buckfastbij, maar die ook weer vergelijken met de carnica-bij. En zo doe ik nu ervaring op met de biotechnische varroabestrijding omdat ik wél geloof in de noodzaak van het uitbannen van gif in de kast.

Ik wil u meenemen door mijn bijenjaar en u zult zien dat ik niet werk met één strikte bedrijfsmethode maar die aanpas aan de omstandigheden. Dat kan dus verwarring brengen voor de beginnend imker die juist zekerheid zoekt. Maar imkeren met zekerheid bestaat niet. Wat mij boeit is dat je bijen je, zelfs na 50 jaar imkeren, nog steeds op je tenen laten lopen. Oefening in bescheidenheid. Bijenhouden betekent voortdurend improviseren om in te spelen op het onverwachte. Dus leren afwegen, keuzen maken, de ene keer raak slaan en dan weer een misser incasseren en proberen de oorzaak te achterhalen. Dat leidt tot vakmanschap op en het vermogen om te oordelen. Uiteraard moet ik vooruitschrijven over mijn plan maar wanneer dat nuttig is, kijk ik ook even met u terug hoe het werkelijk ging.

Ik zal ook relativiseren. Bovenstaande stelling over beroepsimker en amateur is aan te vechten maar als u dat doet, kom ik met mijn lijfspreuk *'niets is altijd waar'*. Bij bijen niet en zeker niet bij imkers. Als u mijn rubriek leest, houd dus net als ik wat wantrouwen achter de hand.

En dan nu de maand maart

In maart mag m'n imkerbloed weer gaan stromen. Natuurlijk ben ik nieuwsgierig. Hoe zijn ze de winter

doorgekomen? Een mooie dag in maart en snel een vluchtige inspectie. Lang geleden, toen ik nog betaald werd voor m'n werk, moest zo'n dag wèl in het weekend vallen. Dekplank eraf, hoeveel ramen bezetten ze en even het middelste raam eruit om te weten of de koningin aan de leg is. Als bijna alle raten bezet zijn heb je een belofte voor het komend jaar; bij zes ramen bezet, kan het wat worden; bij minder moet je al aan verenigen gaan denken. Deze norm geldt voor mijn volken op het Bijenpark waar zo'n 80 volken staan. Ook even een kantraam oplichten om zeker te zijn dat er nog voer genoeg is. Dan de kastkaart opzetten voor de moergoede volken en eventuele moerloze en zwakke volken zo snel mogelijk verenigen. Ik gebruik ook dan voor de zekerheid een krant. Waarom niet? Bezuinigen op oude kranten? Ik dood ook altijd voor het verenigen één van de moeren om vechten te voorkomen. Ik geneer me als ik dode bijen zie door mijn ingrepen. Ze hebben al last genoeg van me.

De wilg gaat bloeien, meestal zo eind maart. Nu ga ik mijn standen verschillend behandelen. Want het is opvallend hoe de volken op mijn andere standen (zonder concurrentie?) zich altijd beter en eerder ontwikkelen dan de volken op het bijenpark. De laatste beginnen altijd met een achterstand en moeten alle zeilen bijzetten om op formaat komen voor de fruitreis. Daarom houd ik deze volken voorlopig op één broed- en één honingkamer en daarom gaan ze naar de wilg, terwijl er rondom het bijenpark veel wilg staat. Maar er staan ook veel volken en als ik mijn volken wegbreng worden mijn bijen en de achterblijvers er beter van. Stelling: een bijenpark is prima, maar een kleine, goed beschutte stand is verre te prefereren.

Deze eerste reis geeft het gevoel van 'nu gaat het weer beginnen'. Misschien breng ik ze daarom wel weg. Ze gaan naar een leuke stek met verschillende soorten wilg. Als de volken al een beetje op gang zijn gekomen, plaats ik de honingbak van beneden naar boven. Ik heb nog nooit kunnen slingeren van de wilg maar soms zit er al een aardig begin in de honingkamer. Bij een koud voorjaar wacht ik even en laat ik de broedkamer nog maar even boven. Het broednest is wat warmer en het kan tijdens de wilgenbloei vaak heel koud zijn. Ik heb vorig jaar speciale reisstellingen gemaakt, want ze stonden eerst op maaiveldhoogte. Ik wil ze liever iets hoger hebben. Of het verschil maakt? Al wat het maar voor mijn eigen verantwoordelijkheidsgevoel (en voor mijn rug). In de praktijk kijk ik er elk volk op aan wanneer het toe is aan de honingbak. Want het valt ook op

dat de volken zo kunnen verschillen in het voorjaar terwijl ik ze zo gelijkmatig mogelijk inwinter. Wanneer is een volk toe aan de honingbak? Niet voordat ze tenminste zeven ramen goed bezetten met een uitdijend broednest (veel open broed).

Meestal komen er nu enkele mooie vliegdagen voor een grondiger inspectie. Volken met die zeven ramen zijn dan al toe aan een raampje kunstraat en soms moet je ruimte maken door een of meer ramen met voer weg te nemen. Mooi, denk je, prima voor de afleggers in mei, maar er zijn jaren dat ik ze in de boomgaard al weer moet gebruiken om volken tijdens de IJsheiligen in stand te houden.

Intussen blijven de volken op m'n Buckfast- en carnica stand gewoon staan. Die hebben veel betere ontwikkelingskansen met stuifmeelaanbod in overvloed. Bij de Buckfastvolken in de Dadantkast en de carnica volken op twee broedkamers wacht ik nog even met de honingkamers. Ze hebben nog wel even ruimte vooral als je overbodige voerramen verruilt voor kunstraat, en het gaat nu nog primair om broed. De ramen met kunstraat moeten nu klaar staan, werkster- en darrenraat. Want april nadert en dan gaat het bijenjaar pas goed beginnen.

Rectificatie

In Bijen 8(1): 18-20 (1999) 'Bijenhouden in de oudheid', deel 3 zijn twee onderschriften foutiefelijk bij de illustraties geplaatst.

Op pagina 18 moet staan: Zo kan een Romeinse bijenwoning eruit gezien hebben.

Op pagina 19 moet staan: Reconstructie van een Romeinse bijenstal.

Met excuses aan de auteur.

Aan alle imkers van Nederland

Namens de Bedrijfsraad, Catherine Reker

Wij vragen met klem uw aandacht voor de bijsluiters die u in dit nummer aantreft. Het gaat om het grootscheepse onderzoek naar het voorkomen van sporen van de ziekteverwekker van Amerikaans vuilbroed. Om vast te kunnen stellen hoe de verspreiding van deze sporen in Nederland is, is het van groot belang dat vanuit alle delen van het land voederkransmonsters worden ingestuurd. Als de gezondheid van onze bijen u ter harte gaat en u vindt dat alle imkers hiervoor medeverantwoordelijk zijn, doet u dan mee en probeer zoveel mogelijk collega-imkers op te roepen hetzelfde te doen. Wellicht kun u in verenigingsverband per regio een informatieavond organiseren.